

ABŞ "demokratiyası"nın tərs aynası

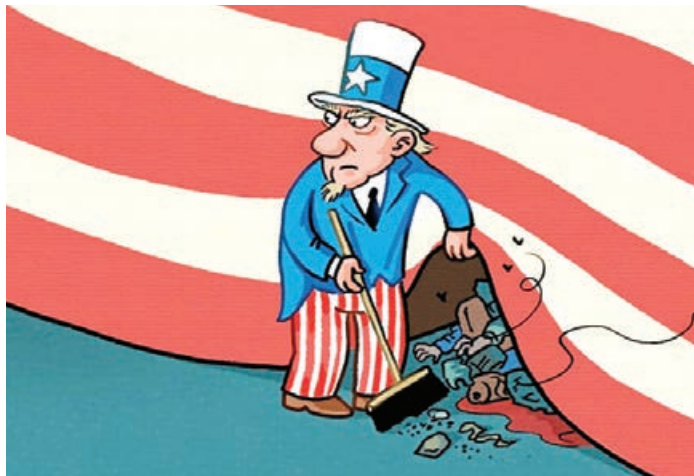
Dövlət Departamentinin şayiə və dedi-qodulara əsaslanan növbəti "əsəri" bunun bariz təcəssümüdür

Bu günlərdə ABŞ Dövlət Departamenti 2023-cü ilə dair "Dünyada insan haqlarına hörmət" adlı illik hesabatını Konqresə təqdim edib. Artıq sirr deyil ki, Vaşinqtonun bu cür hesabatları müxtəlif dövlətlərdə real vəziyyəti əks etdirməkdən çox digər ölkələrə təzyiqləndirən kimi istifadə olunur.

Məhz elə bu və digər səbəblərdən dünya ölkələrində "insan haqlarına" dair hesabatı heç kəs ciddi qəbul etmir, çünki onun hazırlanması zamanı 2-ci və 3-cü dərəcəli ABŞ diplomatları ölkələrdə sosial mediada yayılan neqativ məlumatları toplayıb dəqiqləşdirmədən, peşəkar təhlil aparmadan hesabatda daxil edirlər.

Əgər ABŞ dünyada insan haqları sahəsinə "nəzarət" rolunu üzünə götürürsə, əvvəla sosial mediada yayılan, çox vaxt həqiqəti əks etdirməyən və təsdiqlənməyən şayiə və dedi-qodulara yox, təsdiqlənmiş real məlumatlara əsaslanmalıdır.

Məsələn, hesabatda yer alan Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Qarabağda apardığı "etnik təmizləmə" iddialarını qəti şəkildə rədd edirik və bu iddiaların kənar təsirlər, xüsusilə də erməni diasporu tərəfindən dəstəkləndiyini və faktlar əvəzinə müxtəlif spekulyasiyalara əsaslandığını bildiririk. Üstəlik, saxta və uydurma ittihamlar polis zorakılığı, antisemitizm və irqçilik, "sifarişli" jurnalistika və fundamental konstitusiyaya hüquq və azadlıqlarına məhəl qoymama hallarının heç də nadir olmadığı bir dövlətdən gəlir. Onu da qeyd etməliyik ki, 200 illik təcrübəyə baxmayaraq, Birləşmiş Ştatlarda seçkilər zamanı iradənin demokratik ifadəsini təmin etmək təcrübəsi çox qeyri-kamil olaraq qalır. Hətta yerli "Newsweek" nəşrindəki yazıda etiraf olunur ki,

amerikalı analitiklər ABŞ hökumətinin uğursuzluqlarından, sərəstəsiz xarici siyasətindən və gənclər arasında psixi problemlərin fəlakətli miqyasından danışırlar. "Gallup" analitik və məsləhət şirkətinin yeni sorğusu isə göstərir ki, amerikalıların yalnız üçdəbiri ölkənin dünyadakı hazırkı mövqeyindən razılıq bildirir. 2000-ci ildə bu rəqəm 65 faiz idi.

XXI əsrdə Amerika hökumətin çoxsaylı uğursuzluqları, getdikcə zəifləyən siyasəti və gənclər arasında psixi problemlərin fəlakətli səviyyəsi də daxil olmaqla, hər yeni addımı ilə daha da tənəzzülə doğru gedir.

Ümumilikdə Vaşinqton özünü "dünyanın müəllimi" rolunda görürsə, ilk növbədə öz ölkəsində insan haqları sahəsində vəziyyətə dair könüllü və açıq şəkildə çıxış etməli, ABŞ-də rasizm, islamofobiya, miqrantların hüquqlarının pozulması, həbsxanalarda dözülməz şərait və digər məsələləri hesabatda daxil etməlidir.

BMT, dünya dövlətləri də bir araya gəlib ABŞ-də insan haqları barədə hesabat hazırlamalıdır.

İsrailə Fələstin, Ukrayna ilə Rusiya arasında insan faciəsi, yaşayış məntəqələrinin Yer üzündən silinməsi ilə müşayiət edilən müharibələrin planları birbaşa Pentaqonda, Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsində hazırlanaraq Ağ Evdə təsdiq olunub. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, ABŞ-nin Rusiyanı

zəiflətmək məqsədilə Ukraynada müharibəni qızışdırması Vaşinqtonun nə qədər riyakar olduğunu göstərir. Bu müharibədə Ukrayna dağılıb, əhalisi 20 milyona enib, amma özünü dünyada sülhpərvər dövlət kimi göstərməyə çalışan ABŞ bir dəfə də olsun bu müharibənin dayandırılmasına çağırış etməyib, əksinə, təhrikədiçi mövqedə dayanıb.

ABŞ Dövlət Departamenti 2023-cü ilin sonunda dünyada insan haqlarının vəziyyəti ilə bağlı dərc etdiyi hesabatda Rusiya-Ukrayna münaqişəsinin bir hissəsi kimi insan haqları pozuntularına yol verildiyini bildirsə də, heç bir sübut təqdim etməyib. Ancaq bir daha Ukraynadan uşaqların köçürülməsinə işarə edilib. Bu barədə məlumat verən Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Mariya Zaxarova deyir: "Ukrayna zindanlarında öldürülən amerikalı jurnalist Qonzalo Lira ilə bağlı hesabatda bir kəlmə də yoxdur, o zaman Dövlət Departamenti cinayət başında yaxalanan Gerşkoviç üçün hansı meyarlar əsasında belə hesabatlar hazırlayır? Məxfi sənədləri ötürərkən cinayət başında yaxalanan Gerşkoviç üçün (casusluqda ittiham olunan "Wall Street Journal" qəzetinin jurnalisti Evan Gerşkoviç - red.) Amerika rəsmiləri onun jurnalist olduğunu əsas götürərək səslərini ucaldırlar, amma heç vaxt Lira haqqında bir söz deməyiblər. Bu, ikili standartlardır, əsl seqreksiyadır".

ABŞ-nin "demokratikləşmə", "terrorçuluqla mübarizə" adı altında, əslində, ekspansiya və müasir müstəmləkəçilik siyasəti yürütdüyünü isə sübuta yetirməyə və hansısa xüsusi araşdırmalara ehtiyac yoxdur. Suriyada, Livanda, Liviyada, Əfqanıstanda, İraqda və Qəzzada partlayan hər bir bomba, qətlə yetirilən hər bir insan məhz ABŞ "demokratiyası"nın nəticəsidir.

Qanunsuz və məxfi fəaliyyət göstərən Əbu-Qreyb, Quantanamo həbsxanaları tarixdə ABŞ demokratiyasının "rəmzləri" kimi qalacaqlar. Bu həbsxanalarda insanlara məhz müsəlman olduqlarına görə ən qəddar üsullarla işgəncələr verilib.

Öz imperialist xisləti ilə ABŞ həm də dünya siyasətində quldurluq, reket ənənəsini yaradan və yaşadan dövlətdir. Bu səbəblərdən də dünyanın barmaqla sayılacaq çox az ölkəsində müəyyən nüfuz sahibdir.

Beynəlxalq sosioloji sorğu mərkəzləri son onilliklərdə 200-ə yaxın ölkədə respondentlər arasında ənənəvi rəy öyrənir: "Hansı dövləti özünü düşmən sayırsınız?" Bu suala uzun illərdə əsas cavab dəyişməz qalır: ABŞ! 150-dən artıq ölkənin vətəndaşları bu ölkəni birinci sırada, 30-a qədər dövlətdəki respondentlər isə ikinci sırada göstərirlər...

Şübhə yoxdur ki, dünyanın müxtəlif bölgələrində tövətirdiyi bütün əməllərə görə Vaşinqton nə vaxtsa cavab verməli olacaq.

İllik hesabatlara gəldikdə isə ümid edirik ki, ABŞ-nin yeni administrasiyası dövründə insan hüquqları üzrə ekspertlər sırasına "təzə qüvvələr" qoşulduqda bu sənəd nəhayət, müəyyən qədər obyektivləşəcək və ikili standartlardan, seqreksiyadan qurtulacaq.

*Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"*